

PRAKTICKÉ PŘÍRUČKY STUDENTSKÉ
SWAZEK 4.

CHRONOLOGIE A NÁSTIN
DĚJIN VŠEOBECNÝCH.

SESTAVIL
JAN ANDĚL.

České Lidové knihkupectví a antikvariát (J. Springer)
v Praze I. — Filiálka Kr. Vinohrady.

Tiskem knihtiskárny Zdeněk Binko, Praha II., Vodičkova 22.

Podávám tuto příručku a pomůcku — v pomocné literatuře jistě ojedinělou — našemu studentstvu i širší veřejnosti s nadějí, že bude přijata s pochopením i porozuměním: chronologický přehled panovníků v nejznámějších státech, u některých států připojuji kratičký nástin dějin vývoje a osudů.

Snad každý rád sáhne po příručce této, která mu dá rychlou orientaci v chronologii dějin — studentstvu veškerých škol poskytne nejnutnější kostru dějinných událostí.

J. A.

V Rožňavě, 19. ledna 1927.

DŮLEŽITĚJŠÍ VLADAŘI STAROANTIČTÍ:

1. Egypt.

Menes	ok. r. 3300 př. Kr.
Chufu, Chafra, Menkaure	
	asi v I. 2800-2700 př. Kr.
Amenemhet III.	1849-1801 př. Kr.
Amenhotep I.	1557-1501 př. Kr.
Thutmosis III.	1501-1447 př. Kr.
Amenhotep II.	1447-1420 př. Kr.
Ramses II.	1292-1225 př. Kr.
Ramses III.	1198-1167 př. Kr.
Psametich I.	655-610 př. Kr.
Necho II.	610-595 př. Kr.
Psametich III.	526-525 př. Kr.

. R. 525 v bitvě u *Pelusia* poražen Psametich Kambysem, králem perským; Egypt stal se částí veleříše perské, následovala četná povstání proti panství perskému, avšak s negativním výsledkem, až r. 332. dostal se Egypt v moc Alexandra Velikého, po smrti jeho byl částí panství diadochů Ptolemaiovců, přecházel ponenáhlu ve sféru zájmů římských, poslední z rodu Ptolemaiova Kleopatra sama se usmrtila r. 30 př. Kr. po bitvě u Aktia,

Egypt stal se provincií římskou, od r. 395. po Kr. součástí říše byzantské, r. 638. byl ovládnut Araby, r. 1517 upadl Egypt v moc sultánů tureckých; v 19. stol. četné pokusy o samostatnost, od r. 1877 hospodářské ovládnutí Egyptu Anglií, následuje i politická nadvláda její.

2. Sumero-Babylonie.

Zákonodárce Hammurabi ve 20. st. př. Kr.

3. Assyrie.

Tiglatpilesar I.	okolo r. 1100 př. Kr.
zakladatel veleříše.	
Šimašichu	1081-1063 př. Kr.
Rammánirári II.	911-890 př. Kr.
Tuklátí-Nindar II.	890-884 př. Kr.
Assurnázirpal	884-860 př. Kr.
Salmanassar II.	860-825 př. Kr.
Samší-Rammám IV.	825-812 př. Kr.
Rammánirári III.	812-782 př. Kr.
Salmanassar III.	782-772 př. Kr.
Ašurdán III.	772-754 př. Kr.
Ašurnirári	754-745 př. Kr.
Tiglatpilesar IV.	745-727 př. Kr.
Salmanassar IV.	727-722 př. Kr.
Sargon V.	722-705 př. Kr.
Senaherib	705-681 př. Kr.
Assarhadon	681-668 př. Kr.
Assurbanipal	668-626 př. Kr.
Sinšariškun	626-606 př. Kr.

Pádem Ninive r. 606 vyvrácena říše assyrská spojenými Médy a Chaldey.

4. Chaldeo-Babylonie.

Nabopolassar	625-605
Nabukadnezar	605-562
Amil-Marduk	562-560
Neriglissar	560-556
Nabonnéd	556-539

R. 539 pádem Babylonu stala se země satrapií perskou.

5. Israelité.

Saul	okolo r. 1000 př. Kr.
David	985-955 př. Kr.
Šalomoun	955-930 př. Kr.

Rozpadnutí říše ok. r. 930:

Rehabeam (judská-Jerusalem) vyvr.	586
Jerobeam (israelská-Samaří) vyvr.	722

6. Medie.

Astyages I.	647-627
Kyaxares	627-585
Astyages II.	585-550

Říše vyvrácena Kyrem, králem perským (bitva u Passargad 550).

7. Lydie.

Kroisos, proslulý bohatstvím, ok. 560-546, národ proslul zvláště ražením peněz (ze stříbra a z elektronu) a vynálezem mnoha hudebních nástrojů.

8. Persie.

Kyros Zakladatel	550-529
Kambyzes	529-522
Lži-Smerdis (Bardja)	522-521
Dareios	521-486
Xerxes	486-465
Artaxerxes I.	465-424
Artaxerxes II.	405-362

R. 330 dobyl říše Alexander Veliký, po jeho smrti stala se částí říše Seleukovců, po r. 250. př. Kr. připadla Parthům. Obnovena samostatnost r. 226 po Kr. (Ardašír — říše novoperská). R. 644 podrobena říše Araby, stala se částí Arabského chalífátu až do r. 1258; tehdy založil Húlákú samostatnou mongolskou dynastii Ilchánů v Persii; v 2. pol. 14. stol. podmaněna Persie Timurem, osvobozena r. 1499 a trvá jako samostatná říše dosud.

DŮLEŽITĚJŠÍ UDÁLOSTI ANTICKÉHO ŘECKA.

Zákony Drakontovy	621 př. Kr.
Opravy a zřízení Solonovo	594 př. Kr.
Bitva u ost. Lade (Řekové m.-asij.)	494 př. Kr.
Prvá výprava perská do Řecká	492 př. Kr.
(Mardonios — předhoří Athos)	
Druhá výprava perská do Řecká	490 př. Kr.
(Datis a Artafernes — Miltiades, rov. marathonská)	

Třetí výprava perská do Řecka . 480 př. Kr. (Xerxes, Themistokles, Thermopyly, zát. Salaminská).	
Námořní symmachie athénská vznikla r. 477.	
Bitva u Plataj (Pausanias)	479
Válka peloponneská	431—404
Bitva (nám.) u Aigospotamů	405
Bitva u Kunax (Kyros-Artaxerxes II.)	401
Mír Antalkidův (královský)	386
Bitva u Leukter (Pelopidas a Epami- nondas)	371
Bitva u Mantinee (konec obč. válek)	362
Řecko podmaněno Makedonií (bitva u Chaironee — Filip II.)	338
Výprava Alexandrova na východ:	
bitva nad řekou Granikem	334
bitva u Issu	333
bitva u Arbel a Gaugamel	331
Smrt Alexandra Velikého	323
Veliká říše Alexandrova se rozpadla ok. roku 300. na tři větší státní celky (říše diadochů):	
1. Antigonovci: Makedonie a Řecko.	
2. Seleukovci: krajiny asijské.	
3. Ptolemaiovci: Egypt.	

VÝZNAČNĚJŠÍ MUŽOVÉ ANTICKÉHO ŘECKA:

Solon	ok. r. 600 př. Kr.
Peisistratos	ok. r. 560 př. Kr.
Kleisthenes	ok. r. 500 př. Kr.
Aesopos (bájký)	v 6. st. př. Kr.

Pythagoras (fil.)	v 6. st. př. Kr.
Miltiades—Marathon	490 př. Kr.
Aristides—Themistokles, boje u Thermopyl a Salamin	480.
Perikles	v 5. st. (zemř. 429.)
Aischylos (dram.)	525-456
Sofokles (dram.)	496-406
Euripides (dram.)	480-406
Aristofanes (veseloh.)	445-385
Herodotos (děj.)	v 5. stol.
Thukydidés (děj.)	nar. r. 460
Empedokles Akragantský	490-430
Anaxagoras (fil.)	500-428
Demokritos (fil.)	460-370
Feidias (sochař)	nar. asi 500 př. Kr.
Apollodoros (mal.)	v 2. pol. 5. st.
Polykleitos (soch.)	v 2. pol. 5. st.
Xenofon (pol. a spis.)	zemř. r. 362
Pelopidas	
Epaminondas	
politikové	
a státníci	
	v 4. st. př. Kr.
Sokrates (fil.)	470-399
Platon (fil.)	427-347
Diogenes (fil. cyn.)	404-323
Praxiteles (soch.)	ve 4. st. př. Kr.
Aristoteles (fil.)	384-322
Epikuros (fil.)	342-270
Zenon (fil. stoický)	490-430
Hipparchos (astron.)	180-125
Demosthenes (řeč.)	384-322
Menandros (ml. kom. at.)	342-291

Lysippos (kovolitec)	v 2. pol. 4. st.
Apelles (malíř)	ve 4. st.
Eratosthenes Kyrenský	274-196
Eukleides	ok. r. 300
Archimedes Syrakuský	280-212
Heron Alexandrijský (fys. a mat.)	v 1. st. př. Kr.	
Strabo z Amasie (spis.)	ok. nar. Kr.
Filon Alex. (fil. řec.-žid.)	zemř. 50. po Kr.	
Plutarchos z Chaironeie	50-125 po Kr.

ROZDĚLENÍ DĚJIN ŘECKA:

1. Řecko antické svobodné

od nejstarších dob do r. 338. př. Kr. (bitvou u Chaironeie podmaněno bylo makedonským králem Filipem II.).

2. Řecko pod panstvím makedonským:

Filip II. Makedon. 359-336
 Alexander Veliký 336-323
 po smrti jeho zůstalo Řecko spojeno s Makedonií ve společné říši diadochů Antigonovců; Makedonie se stala provincií římskou r. 197., Řecko teprve pádem Korintu r. 146. př. Kr.

3. Řecko pod panstvím římským:

Panství římské 146 př. Kr. — 395 po Kr.

4. Řecko pod panstvím byzantským:

Panství byzantské 395-1453

s přerušením 1204-1261 (panství francké, království Solunské).

5. Řecko pod panstvím tureckým:

Panství turecké 1453-1830
(Missolongi — lord Byron — filhellenové, hr. Kapodistrias, nezávislost prohlášena formálně 3. února 1830).

6. Řecko osvobozené:

Ota, bav. princ, králem 1832-1862
Jiří I., dán., králem 1862-1913
Konstantin 1913-1917
Alexander 1917-1920
Konstantin 1920-1922
Jiří II. 1922-1924
Republika od r. 1924

DŮLEŽITĚJŠÍ MUŽOVÉ A UDÁLOSTI ANTICKÉHO ŘÍMA:

Tribuni plebis ok. r. 471 př. Kr.
Leges duodecim tabularum r. 450 př. Kr.
Prima secessio plebis r. 494 př. Kr.
Secunda secessio plebis r. 449 př. Kr.
Úřad quaestorů zřízen r. 447 př. Kr.
Úřad censorů zřízen r. 443 př. Kr.
Tribuni militum cons. potestate r. 438 př. Kr.
První plebejský konsul r. 366 př. Kr.
Úřad praetorů zřízen r. 366 př. Kr.
Úřad aedilů zřízen r. 366 př. Kr.

Via Appia (Appius Claudius)	r. 312 př. Kr.
První válka punská (Karthago)	264-241
Druhá válka punská	218-201
Třetí válka punská	149-146
Makedonie provincií řím.	196
Řecko provincií řím.	146
Hispania provincií řím.	133
Asia (Pergamos) provincií řím.	133
Lex Villia annalis	180
M. Porcius Cato	zemř. r. 149
Livius Andronicus	v pol. 3. st.
T. Maccius Plautus	250-184
Q. Ennius	239-169
Tiberius Sempronius Gracchus	133
Gaius Sempronius Gracchus	123
Válka s Jugurthou (Marius)	111-105
Teutoni poraženi u Aquae Sextiae	102
Cimbrové poraženi u Vercell	101
Návrhy M. Livia Drusa	91
Válka s Mithridatem	88-85
První válka občanská	88-82
Druhá válka občanská	49-45
Třetí válka občanská	42-31
První triumvirát (Caesar, Pompeius, Crassus)	60
Lepidus	43
Syrie provincií římskou	64
C. Julius Caesar	100-44
L. Sergius Catilina (spiknutí)	63
M. Tullius Cicero	106-43
Caesarovy výboje v Gallii	59-51
Caesarovy výpravy do Britanie	55 a 54
C. Sallustius Crispus (spis.)	86-35

Bitva v Teutoburském lese . . .	r. 9. po Kr.
P. Vergilius Maro (bás.) . . .	70-10 př. Kr.
Q. Horatius Flaccus (bás.) . . .	65-8 př. Kr.
P. Ovidius Naso (bás.) . . .	43 př.—17 po Kr.
Titus Livius . . .	59 př.—17 po Kr.
Palestina provincií řím. . .	70 po Kr.
Výbuch Vesuvu (Pompeje) . . .	79 po Kr.
Dacie provincií římskou . . .	106 po Kr.
Povstání (Bar-Kochba) v Palest. . .	132-135 po Kr.
M. Valerius Martialus . . .	41-102 po Kr.
Cornelius Tacitus . . .	54-120 po Kr.

Řím a Itálie.

I. Řím antický.

1. Doba královská: 753-510 př. Kr.

Romulus
 Numa Pompilius
 Tullus Hostilius
 Ancus Martius
 Tarquinius Priscus
 Servius Tullius
 Tarquinius Superbus

2. Doba republiky: 510-30 př. Kr.

3. Principové: 30 př. Kr. - 284 po Kr.

a) Juliovcí 30 př. Kr. - 68 po Kr.

Octavianus Augustus 30 př. Kr. - 14 po Kr.
 Tiberius 14-37

Caligula	37-41
Claudius	41-54
Nero	54-68

Galba, Othon, Vitellius	68-69
-----------------------------------	-------

b) Flaviovcí 69-96.

Vespasianus	69-79
Titus	79-81
Domitianus	81-96

c) Principové výborní 96-180.

Cocceus Nerva	96-98
M. Ulpius Traianus	98-117
Aelius Hadrianus	117-138
Antonius Pius	138-161
Marcus Aurelius	161-180

d) Principové praetorianští 180-284.

Commodus	180-192
Pertinax	192-193
Septimius Severus	193-211
Caracalla	211-217
Macrinus	217-218
Heliogabalus	218-222
Alexander Severus	222-235
Max. Thrax.	235-238
Gordianus	238-244
Filippus Arabs	244-249
Decius Geius	249-251
Gallus	251-253

Valerianus Lic.	253-260
Galienus	260-268
Claudius Goth.	268-270
Aurelianus	270-275
Tacitus	275-276
Probus M. Aur.	276-282
Carus a synové	282-284

4. Císařové: 285-395.

Diocletianus	285-305
Maxentius	305-312
Konstantinus Vel.	312-337
Konstantinus	337-361
Julian Apostata	361-363
Jovianus	363-364
Valentinianus I.	364-375
Valentinian II.	375-379
Theodosius Vel.	379-395

5. Císařové západořímští 395-476.

Honorius	395-423
Joannes	423-425
Valentinian III.	425-455
Zmatky	455-475
Romulus Augustulus	475-476

II. Itálie za velikého stěhování evropských národů.

Útvary státní v Itálii po r. 476 byly:

Osobní říše Odovakarova	476-493
-----------------------------------	---------

Říše Ostrogótů	493-555
Exarchát Narsetův	555-568
(místodrž. byzantské)	
Říše Langobardů (Alboin)	568-774
Jejich říše vyvrácena Karlem Velikým.	

III. Itálie ve středním a v novém věku.

Po smlouvě ve Verdunu r. 843 mezi vnuky Karla Vel. Itálie se rozpadávala na více celků státních — sféry zájmů, z nichž nejdůležitějším byl církevní stát — Patrimonium si. Petri, založené Pipinem Krátkým v pol. 8. století. V následujících stoletích pak zápas mezi císařstvím a papežstvím způsobil, že v Itálii nevznikla jednotná nejvyšší moc státní: země se rozdrobila na množství útvarů politických (signorie jako tyrannidy — analogie v antičtém Řecku!).

1. Papežové v Římě.

Petr sv.	42-67
Linus	67-76
Kletus	76-88
Klement I.	88-97
Evaristus	97-105
Alexander I.	105-115
Sixtus I.	115-125
Telesfor	125-136
Higinus	136-140
Pius I.	140-155

Anicet	155-166
Soter	166-175*)
Elenther	175-189
Viktor I.	189-199
Zefyryn	199-217
Kallixt I.	217-222
Urban I.	222-230
Pontianus	230-235
Anter	235-236
Anter	235-236
Fabianus	236-250
Cornelius	251-253
Lucius I.	253-254
Štěpán I.	254-257
Sixtus II.	257-258
Dionysius	259-268
Felix I.	269-274
Eutychianus	275-283
Caius	283-296
Marcellinus	296-304
Marcellus I.	308-309
Eusebius	309-310
Melchiades	311-314
Silvester	314-335
Marcus	336
Julius I.	337-352
Liberius	352-366
Damasus I.	366-384
Siricius	384-399
Anastasius I.	399-401

*) data papežů Petra sv. - Sotera jsou ne zcela přesně zjistitelná.

Innocentius I.	401-417
Zosimus	417-418
Bonifacius	418-422
Celestin I.	422-432
Sixtus III.	432-440
Lev I. Vel.	440-461
Hilarius	461-468
Simplicius	468-483
Felix II.	483-492
Gelasius I.	492-496
Anastasius II.	496-498
Symmachus	498-514
Hormisdas	514-523
Jan I.	523-526
Felix III.	526-530
Bonifacius II. *)	530-532
Jan II.	532-535
Agapet I.	535-536
Silverius	536-538
Vigilius	538-555
Pelagius I.	555-561
Jan III.	561-574
Benedikt I.	575-579
Pelagius II.	579-590
Řehoř I. Veliký	590-604
Sabianus	604-606
Bonifacius III.	606-607
Bonifacius IV.	607-615
Adesdalus I.	615-618
Bonifacius V.	618-625

*) Všichni papežové od Petra až Bonifacia II. jsou kat. církví zařazení mezi světce, později jen někteří.

Honorius I.	625-638
Severinus	638-640
Jan IV.	640-642
Theodor I.	642-649
Martin I.	649-655
Eugen I.	655-657
Vitalianus	657-672
Adeodatus II.	672-676
Donus	676-678
Agathon	678-681
Lev II.	682-683
Benedikt II.	684-685
Jan V.	685-686
Comon	686-687
Paschalis (neuzn.)	687-692
Sergius I.	692-701
Jan VI.	701-705
Jan VII.	705-707
Sisinnius	707-708
Konstatin I.	708-715
Řehoř II.	715-731
Řehoř III.	731-741
Zachariáš	741-752
Štěpán II.	752
Štěpán III.	752-757
Pavel I.	757-767
Konstantin II.	767-768
Štěpán IV.	769-772
Hadrian I.	772-795
Lev III.	795-816
Štěpán V.	816-817
Paschalis I.	817-824
Eugen II.	824-827

Valentinus	827
Řehoř IV.	828-844
Sergius II.	844-847
Lev IV.	847-855
Benedikt III.	855-858
Mikuláš I.	858-867
Hadrianus II.	867-872
Jan VIII.	872-882
Marinus I.	882-884
Hadrianus III.	884-835
Štěpán VI.	885-891
Formosus	891-896
Bonifacius VI.	896
Štěpán VII.	896-897
Romanus	897
Theodor II.	897
Jan IX.	898-900
Benedikt IV.	900-903
Lev V.	903
Sergius III.	904-911
Anastasius III.	911-913
Lando	913-914
Jan X.	914-928
Lev VI.	928
Štěpán VIII.	929-931
Jan XI.	931-935
Lev VII.	936-939
Štěpán IX.	939-942
Marinus II.	942-946
Agapet II.	946-955
Jan XII.	955-964
Lev VIII.	964-965
126 Benedikt V.	965

Jan XIII.	965-972
Benedikt VI.	972-974
Benedikt VII.	974-983
Jan XIV.	983-984
Jan XV.	985-996
Řehoř V.	996-999
[Jan XVI.	997-998]
Silvestr II.	999-1003
Jan XVII.	1003
Jan XVIII.	1004-1009
Sergius IV.	1009-1012
Benedikt VIII.	1012-1024
Jan XIX.	1023-1032
Benedikt IX.	1032-1044
Silvester III.	1045
Řehoř VI.	1045-1046
Klement II.	1046-1047
Damasus II.	1047-1048
Lev IX.	1049-1054
Viktor II.	1055-1057
Štěpán X.	1057-1058
Mikuláš II.	1059-1061
Alexander II.	1061-1073
Řehoř VII.	1073-1085
[Klement III.	1085-1100]
Viktor III.	1087
Urban II.	1088-1099
Paschalis II.	1099-1118
Gelasius II.	1118-1119
Kalist II.	1119-1124
Honorius II.	1124-1130
Innocenc II.	1130-1143
Celestin II.	1143-1144

Lucius II.	1144-1145
Eugen III.	1145-1153
Anastasius IV.	1153-1154
Hadrianus IV.	1154-1159
Alexander III.	1159-1181
Lucius III.	1181-1185
Urban III.	1185-1187
Řehoř VIII.	1187
Klement III.	1187-1191
Celestin III.	1191-1198
Innocenc III.	1198-1216
Honorius III.	1216-1227
Řehoř IX.	1227-1241
Celestin IV.	1241
Innocenc IV.	1243-1254
Alexander IV.	1254-1261
Urban IV.	1261-1264
Klement IV.	1265-1268
Řehoř X.	1271-1276
Innocenc V.	1276
Hadrian V.	1276
Jan XXI.	1276-1277
Mikuláš III.	1277-1280
Martin IV.	1281-1285
Honorius IV.	1285-1287
Mikuláš IV.	1288-1292
Celestin V.	1294
Bonifacius VIII.	1294-1303
Benedikt XI.	1303-1304
Klement V.	1305-1314
Jan XXII.	1334-1342
Klement VI.	1342-1352
Innocenc VI.	1352-1362

202

Urban V.	1362-1370
Řehoř XI.	1370-1378
Urban VI.	1378-1389
Bonifacius IX.	1389-1404
Innocenc VII.	1404-1406
Řehoř XII.	1406-1415
Martin V.	1417-1431
Eugen IV.	1431-1447
Mikuláš V.	1447-1455
Kalist III.	1455-1458
Pius II. (Aeneas Sylvius)	1458-1464
Pavel II.	1464-1471
Sixtus IV.	1471-1484
Innocenc VIII.	1484-1492
Alexander VI. (Borgia)	1492-1503
Pius III.	1503
Julius II.	1503-1513
Lev X.	1513-1521
Hadrianus VI.	1522-1523
Klement VII.	1523-1534
Pavel III.	1534-1549
Julius III.	1550-1555
Marcell II.	1555
Pavel IV.	1555-1559
Pius IV.	1559-1565
Pius V.	1566-1572
Řehoř XIII.	1572-1585
Sixtus V.	1585-1590
Urban VII.	1590
Řehoř XIV.	1590-1591
Innocenc IX.	1591
Klement VIII.	1592-1605
Lev XI.	1605

Pavel V.	1605-1621
Řehoř XV.	1621-1623
Urban VII.	1623-1644
Innocenc X.	1644-1655
Alexander VII.	1655-1667
Klement IX.	1667-1669
Klement X.	1670-1676
Innocenc XI.	1676-1689
Alexander VIII.	1689-1691
Innocenc XII.	1691-1700
Klement XI.	1700-1721
Innocenc XIII.	1721-1724
Benedikt XIII.	1724-1730
Klement XII.	1730-1740
Benedikt XIV.	1740-1758
Klement XIII.	1758-1769
Klement XIV.	1769-1774
Pius VI.	1775-1799
Pius VII.	1800-1823
Lev XII.	1823-1829
Pius VIII.	1829-1830
Řehoř XVI.	1831-1846
Pius IX.	1846-1878
Lev XIII.	1878-1903
Pius X.	1903-1914
Benedikt XV.	1914-1922
Pius XI.	od r. 1922.

Zde nejsou uvedeni papežové, jichž církev neuznává za správně zvolené.

2. Král. Neapolské.

a) Normané 1059—1194:

Robert Guiskard	1059-1085
Roger I.	1085-1101

Roger II. (král. ob. Sic. 1130)	1101-1154
Vilém I.	1154-1166
Vilém II.	1166-1189
Tankred z Lecce	1190-1194

b) Hohenštanfové 1194—1266:

Jindřich VI.	1194-1197
Bedřich II.	1197-1250
Konrad	1250-1254
Manfred	1254-1266

c) Bourbon-Anjouovci 1266—1435:

Karel I. Anjou	1266-1285
Karel II. Chromý	1285-1309
Robert I.	1309-1343
Johanna I.	1343-1381
Karel z Drače	1381-1386
Ladislav	1386-1414
Johanna II.	1414-1435

d) Dyn. Aragonská 1435—1516:

Alfons V.	1435-1458
Ferdinand I.	1458-1494
Alfons II.	1495
Ferdinand II.	1495-1496
Bedřich	1496-1501
Ferdinand III. Katol.	1501-1516
[částečně Ludvík XII. Fr. 1501-1505].	

e) Habsburkové špaň. linie 1516—1700:

Kard. Ximenez	1516-1517
---------------	-----------

Karel I. (císař V.)	1517-1556
Filip II.	1556-1598
Filip III.	1598-1621
Filip IV.	1621-1665
Karel II.	1665-1700

f) Válka o dědictví španělské: 1701—1713.

g) Habsburkové rak. linie: 1713—1733:

Karel (VI.-císař)	1713-1733
-----------------------------	-----------

h) Bourbonové špaň.: 1733—1861:

Karél III.	1733-1759
Ferdinand IV. (poprvé)	1759-1806
Josef Bonaparte	1806-1808
Joachim Murat	1808-1814
Ferdinand IV. (po druhé)	1815-1825
František I.	1825-1830
Ferdinand V.	1830-1859
František II.	1859-1861

3. Král. Sardinské:

Humbert hrabě	1003-1056
Odo	1056-1060
Amadeus II.	1060-1095
Humbert II.	1095-1103
Amadeus III.	1103-1149
Humbert III.	1149-1188
Tomáš I.	1188-1233
Amadeus IV.	1233-1253
Bonifác (Roland)	1253-1263

Petr	1263-1268
Filip I.	1268-1285
Amadeus V.	1285-1323
Eduard	1323-1329
Aynnon	1329-1343
Amadeus VI.	1343-1383
Amadeus VII.	1383-1391
Amadeus VIII. (1416 vévoda)	1391-1434
Ludvík	1434-1465
Amadeus IX.	1465-1472
Filibert I.	1472-1482
Karel I.	1482-1489
Karel II.	1489-1496
Filip II.	1496-1497
Filibert II.	1497-1504
Karel III.	1504-1553
Emanuel Filibert	1553-1580
Karel Emanuel I.	1580-1630
Viktor Amadeus I. (vév.)	1630-1637
Karel Emanuel II.	1637-1675
Viktor Amadeus I. (král)	1675-1730
Karel Emanuel I. (král)	1730-1773
Viktor Amadeus II.	1773-1796
Karel Emanuel II.	1796-1802
Viktor Emanuel I.	1802-1821
Karel Felix	1821-1831
Karel Albert	1831-1849
Viktor Emanuel (Carign.)	1849-1878
král spojené Italie od r. 1861.	
Humbert	1878-1900
Viktor Emanuel II.	od r. 1900.

4. Toskana.

a) Republika:

Jan Medicejský	1421-1429
Kosma I.	1429-1464
Petr I.	1464-1469
Lorenzo (flor. Perikles)	1469-1492
Petr II.	1492-1494
Julian	1494-1512
Lorenzo II.	1513-1519

b) Monarchie:

Alexander, vév. flor.	1530-1537
Kosma I. velkovév.	1537-1574
František	1574-1587
Ferdinand I.	1587-1609
Kosma II.	1609-1621
Ferdinand II.	1621-1670
Kosma III.	1670-1723
Jan Gaston	1723-1737
František Štěpán Lothr.	1737-1765
Leopold I. (cís. II.)	1765-1790
Ferdinand III. (po první)	1790-1801
Spojení s král. Etruským (Nap.)	1801-1814
Ferdinand III. (po druhé)	1814-1824
Leopold II.	1824-1859

R. 1861 Toskánsko vtěleno do Sardinska.

5. Milán.

a) Dyn. Visconti:

Matteo Visconti	1311-1322
Galeazzo I.	1322-1328

Azzo	1328-1340
Lucchino	1340-1349
Matteo II.	1349-1355
Galeazzo II.	1355-1378
Jan Galeazzo (vév. r. 1395)	1378-1402
Jan Maria	1402-1412
Filip Maria	1412-1447
Maria Blanka a František Sforza	1447-1468

b) Dyn. Sforza:

Galeazzo III.	1468-1476
Jan Galeazzo II.	1476-1494
Ludvík Moro	1494-1500
Bezvládí (vliv franc.)	1500-1512
Maxmilian Sforza	1512-1515
Opětné panství franc.	1515-1522
Maxmilián (po druhé)	1522-1535

c) Habsburkové špaň. linie:

Karel I. (císař V.)	1535-1556
Filip II.	1556-1598
Filip III.	1598-1621
Filip IV.	1621-1665
Karel II.	1665-1700

d) Bourbonové špaň. linie:

Filip V.	1700-1713
------------------	-----------

e) Habsburkové rak. linie:

Karel III. (císař VI.)	1713-1740
Marie Terezie	1740-1780
Josef I. (císař II.)	1780-1790

Leopold I.	1790-1792
František I.	1792-1796

f) **Panství francouzské: 1796—1813:**

Od kongressu vídeňského r. 1814 stalo se Milánsko součástí cis. Rakouského jako část království Lombardsko-benátského, po bitvě u Magenty mírem curyšským r. 1859 vydáno Napoleonu III., jenž je odstoupil králi sardinskému.

6. **Modena.**

V době franské byla spravována hrabaty nebo biskupy, až dostala se pod vládu hrab. Mathildy; po její smrti r. 1115 se stala Modena svobodnou obcí. Avšak r. 1288 poddala se, hledajíc ochrany, markraběti ferrarskému O. d'Este, tento rod pak vládl v Modeně až do r. 1796.

Spojení s rep. Cisalpinskou a s král.

Italským	1796-1814
František IV. d'Este	1814-1846
František V.	1846-1859

R. 1860 připojena Modena k Sardinsku.

7. **Benátky.**

Benátky s částí Dalmacie a s částí Istrie byly svobodnou republikou s dožemi v čele až do míru v Campo Formio r. 1797.

František II., cis. Hab. Loth. dyn.	1797-1805
Panství francouzské	1805-1814

František II. H. L.	1815-1835
Ferdinand	1835-1848
František Josef	1848-1866

R. 1866 připojeno Benátsko ke král. Italskému.

8. Mantova.

Panství rodu Gonzaga	1328-1627
Panství rodu Neverského	1627-1796
Pod panstvím francouzským	1796-1813
František, dyn. Habsb. Lothr., cís.	1814-1835
Ferdinand H. L.	1835-1848
František Josef	1848-1866

R. 1866 území Mantovy bylo připojeno ke sjednocenému království Italskému.

9. Parma.

Vévodství bylo založeno r. 1545 papežem Pavlem III. (Alexander Farnese).

Rod Farnese	1545-1731
Filip Bourb.-špaň.	1731-1735
Karel I. (císař VI.)	1735-1740
Marie Terezie	1740-1748
Filip B.-šp: (po druhé)	1748-1765
Ferdinand	1765-1801
Panství francouzské	1801-1814
Marie Luisa, manž. Nap. I.	1814-1847
Karel II. Bourb.-špaň.	1847-1849
Karel III. Bourb.-špaň.	1849-1854
Robert I. Bourb.-špaň.	1854-1859

Země se připojila r. 1860 ke král. Italskému.

IV. Království Italské.

Sjednocená Itálie (Cavour, Garibaldi) od roku 1861 pod vládou dynastie savojsko—carignanské.

Viktor Emanuel I.	1861-1878
Humbert	1878-1900
Viktor Emanuel II.	od r. 1900.

ŘÍŠE BYZANTSKÁ

395—1453.

Arcadius	395-408
Theodosius II.	408-450
Marcian	450-457
Lev I. Veliký	457-474
Lev II.	474
Zeno	474-491
Anastasius I.	491-518
Justin I.	518-527
Justinian I. Veliký	527-565
Justin II.	565-578
Tiberius II.	578-582
Mauritius	582-602
Focas	602-610
Heraclius	610-641
Konstantin III.	641
Konstans II.	641-668
Konstantin IV. Pogonatos	668-685
Justinian II.	685-695
Leontinos	695-705
Justinian II. (po druhé)	705-711

Filippikos Bardanes	711-713
Anastasius II.	713-716
Theodosius III.	716-718

Dynastie Syrská 718-802.

Lev III.	718-741
Konstantin V. Kopronymos	741-775
Lev IV.	775-780
Konstantin VI. Porfyrogenetos	780-792
Irena	792-802
Nikefor I.	802-811
Michal I.	811-813
Lev V. Armenský	813-820

Dynastie Frygická 820-867.

Michal II.	820-829
Theofil	829-842
Michal III.	842-867

Dynastie slovansko-makedonská 867-1056.

Basilios I.	867-886
Lev VI. Moudrý	886-911
Konstantin VII.	911-959
Roman II.	959-963
Nikefor Fokas	963-969
Jan I. Cimiskes	969-976
Basilios II. Bulgarobjice	976-1025
Konstantin VIII.	1025-1028
Theodora a Zoe	1028-1056
[milostníci:	
Roman III.	1028-1034

Michal IV.	1034-1041
Michal V.	1041-1042
Konstantin IX, Monomachos	1042-1054]

Michal VI. Stratiotes	1056-1057
---------------------------------	-----------

Komnenovci 1056-1185.

Isak Komnenos	1057-1059
Konstantin X., Dukas	1059-1067
Roman IV., Diogenes	1067-1071
Michal VII.	1071-1078
Nikefor III.	1078-1081
Alexius I.	1081-1118
Jan II.	1118-1143
Emanuel I.	1143-1180
Alexius II.	1180-1183
Andronikos	1183-1185

Angelovci 1185-1204.

Isak II. Angelos	1185-1195
Alexios III.	1195-1203
Isak II. opět	1203-1204

Císařství latinské 1204-1261*)

Balduin I.	1204-1206
--------------------	-----------

*) V Trapezuntu a Nicei vládli:

Theodor I. Laskaris	1204-1222
Jan III. Batazes	1222-1254
Theodor II. Laskaris	1254-1258
Jan IV. Laskaris	1258-1261

Jindřich, bratr jeho	1206-1216
Jolanta (Petr de Courtenay)	1216-1219
Robert de Courtenay	1219-1228
Jan z Brienne	1228-1237
Balduin II.	1237-1261
Michal VIII.	1261-1282
Andronikos II.	1282-1328
Andronikos III.	1328-1341
Jan V.	1341-1390
Emanuel II.	1390-1425
Jan VII.	1425-1448
Konstatin XI.	1448-1453

CÍSAŘOVÉ ŘÍMSKO-NĚMEČTÍ.

Význam titulu: císařství západořímské bylo obnoveno poprvé svým titulem r. 800 pro říši franckou (Karel Veliký), po druhé pro říši východofranckou r. 961 (Ota I. Veliký). Z tohoto titulu odvozovali králové východofr. čili němečtí své suverenní právo ve smyslu názorů feudalismu nade všemi křesťanskými říšemi (císař je světskou hlavou všeho křesťanstva, papež hlavou duchovní); nově nastupující panovník v takové vasalské zemi přijímá svou říši od císaře podáním žezla, vymřeli v zemi rod, císař rozhoduje o novém vladaři [na př.: Rudolf Habsb. — Přemysl II.]; z tohoto poměru jsou vyňaty země podléhající přímo stoličce papežské, na př.: apoštolský král uherský. K volbě císaře je oprávněn sbor knížat, který se v 13. stol. ustaluje na 7 kní-

žat-voličů (poprvé 1256., uzákoňuje Karel V. r. 1356): arcibiskup mohučský, kolínský a trevírský [jako kancléřové tří částí Říše], král český, kurfürst saský, braniborský a falcký (na Rýně). Znakem císařství římsko-německého stal se po zániku vlastního dědice Imperia — říše byzantské — dvojhlavý orel: když byl donucen císař František II. r. 1806 poměry, jaké se vyvinuly za válek napoleonských, aby se vzdal titulu císaře římsko-německého, přenesl znak ten jako symbol hodnosti suverenní na císařství rakouské (titul uveden v platnost r. 1804).*)

Karel Veliký	800-814
Ludvík Pobožný	814-841

Karlovcí 843-911.

Ludvík	843-876
Karel Tlustý	876-887
Arnulf	887-899
Ludvík Dítě	899-911

Konrád Francký	911-918
--------------------------	---------

Rod saský 919-1024.

Jindřich I.	919-936
Ota I.	936-973
Ota II.	873-983
Ota III.	983-1002
Jindřich II.	1002-1024

*) Viz též přípoj. pom. přehl. tabulka č. 10.

Rod francký 1024-1125

Konrád II.	1024-1039
Jindřich III.	1039-1056
Jindřich IV.	1056-1106
Jindřich V.	1106-1125

Lothar III. Saský	1125-1137
-----------------------------	-----------

Hohenštaufové 1137-1254.

Konrád III.	1137-1152
Bedřich I. Barbarosa	1152-1190
Jindřich VI.	1190-1197
Filip Švábský }	1198-1212
Ota Brunšvický }	
Bedřich II.	1212-1250
Konrád IV.	1250-1254

[Rod vymřel Konradinem na popravišti
v Neapoli 1268.]

Richard Kornwailský }	1256-1272
Alfons X. Kastilský }	
Rudolf Habsburský	1273-1291
Adolf Nassavský	1291-1298
Albrecht I.	1298-1308
Jindřich VII. Lucemb.	1308-1313
Ludvík Bavorský	1313-1346
Karel IV. Lucemb.	1346-1378
Václav I. Lucemb.	1378-1400
Ruprecht Falcký	1400-1410
Zikmund Lucemb.	1410-1437

Habsburkové 1438-1806.

Albrecht II.	1438-1439
Bedřich IV. (III.)	1439-1493
Maxmilian I.	1493-1519
Karel V. španěl.	1519-1556
Ferdinand I.	1556-1564
Maxmilian II.	1564-1576
Rudolf II.	1576-1612
Matiáš	1612-1619
Ferdinand II.	1619-1637
Ferdinand III.	1637-1657
Leopold I.	1658-1705
Josef I.	1705-1711
Karel VI.	1711-1740
<hr/>	
Bezvládí	1740-1742
Karel VII. Bavor.	1742-1745
<hr/>	
František Lothr.	1745-1765
Josef II.	1765-1790
Leopold II.	1790-1792
František II.	1792-1806.

MARKRABSTVÍ BRANIBORSKÉ.

Albrecht Medvěd Ask.	1130-1170
Ota I.	1170-1184
Ota II.	1184-1205
Albrecht II.	1205-1220
Jan I. a Otto III.	1220-1266
Rozdělení země	1266-1304

Valdemar (sjednotil)	1304-1319
Jindřich	1319-1320
Ludvík I. Bav.	1323-1350
Ludvík II. Bav.	1350-1365
Ota IV.	1365-1373
Václav Luc. (čes.)	1373-1378
Zikmund Luc.	1378-1388
Jošt Moravský	1388-1411
Bedřich I. Hohenzollern. *)	1412-1440
Bedřich II. Hohenzol.	1440-1470
Albrecht Hohenzol.	1470-1486
Jan Hohenzol.	1486-1499
Joachim I. Hohenzol.	1499-1535
Joachim II. Hohenzol.	1535-1571
Jan Jiří Hohenzol.	1571-1598
Joachim Bedřich Hohenzol.	1598-1608
Jan Zikmund Hohenzol.	1608-1618

BRANIBORSKO A PRUSKO.

Jan Zikmund Hohenz.	1618-1619
Jiří Vilém	1619-1640
Bedřich Vilém, veliký kurfirst.	1640-1688
Bedřich III., král I. *)	1688-1713
Bedřich Vilém I.	1713-1740

*) Císař Zikmund Luc. ustanovil r. 1412 Bedřicha markrabím, r. 1414 v Kostnici mu Braniborsko postoupil, Bedřichovi holdováno v Berlíně r. 1415.

*) Bedřich povýšen r. 1701 císařem Leopoldem I. na »krále v Prusích« za pomoc, poskytnutou císaři v boji o dědictví španělské.

Bedřich II., Veliký	1740-1786
Bedřich Vilém II.	1786-1797
Bedřich Vilém III.	1797-1840
Bedřich Vilém IV.	1840-1861
Vilém I., císař německý,	1861-1888
Bedřich III.	1888
Vilém II.	1888-1918

SASKO.

Vzniklo v 10. stol. jako kmenové vévodství v říši východofráncké, vévodové byli voleni i za krále německé (919-1024), r. 1180 Jindřich Lev Velfský achtován císařem Bedřichem Barb.: odtrženo od velikého Saska: Bavorsko (Ota z Wittelsbachu) a Vestfálsko (arcib. kolínský). V zemi vládli panovníci rodu anhaltsko-achanského, r. 1260 země rozdělena na: Lauenbursko a Vitembersko; toto spojeno s Míšeňskem.

Bedřich IV.	1422-1423
Bedřich V.	1428-1464
Vilém III.	1464-1482
Bedřich VI.	1482-1525
Jan	1525-1532
Jan Bedřich	1532-1547

Země dělena dále v rodu ernestinském: Sasko Výmarské, Meininské, Altenburšské a Kober-Gothské.

Linie Albertinská:

Jiří	1500-1539
----------------	-----------

Jindřich Pobožný	1539-1541
Moric, kurfirst	1541-1553
August I.	1553-1586
Kristian I.	1586-1591
Kristian II.	1591-1611
Jan Jiří I.	1611-1656
Jan Jiří II.	1656-1680
Jan Jiří III.	1680-1691
Jan Jiří IV.	1691-1694
Bedřich August I.	1694-1733
Bedřich August II.	1733-1763
Bedřich Kristian I.	1763
Bedřich August III. (král I.)	1763-1827
Antonín I.	1827-1836
August II.	1836-1854
Jan I.	1854-1873
Albert I.	1873-1902
Jiří I.	1902-1918

BAVORSKO.

Ota z Wittelsbachu	1180-1183
Ludvík I.	1183-1231
Ota II. Jasný	1231-1253
Spory a dělení Wittelsb.	1253-1375
Jan I.	1375-1397
Arnošt	1397-1438
Albrecht Pobožný	1440-1460
Jan II.	1460-1463
Zikmund	1463-1501
Albrecht Moudrý	1501-1508
Vilém a Ludvík	1508-1550

Albrecht Velikomyšlný	1550-1579
Vilém Pobožný	1579-1598
Maxmilián I.	1598-1651
Ferdinand Maria	1651-1679
Maxmilián Emanuel	1679-1726
Karel Albert	1726-1745
Maxmilián Josef I.	1745-1777
Karel Theodor	1777-1799
Maxmilián Josef II.	1799-1825
Ludvík I.	1825-1848
Maxmilián II.	1848-1864
Ludvík II.	1864-1886
princ Luitpold-Ota	1886-1912
Ludvík III.	1912-1918

ZEMĚ ČESKÉ.

Přemyslovci —1306:

Přemysl a Libuše snad v pol. 8. stol. Nezamysl, Mnata, Vojen, Vnislav, Křesomysl, Neklan, Hostivít.

Historicky nejistí panovníci	750-870
Bořivoj	870-894
Spytihněv	894-916
Vratislav I.	916-921
Drahomíra	921-923
Václav sv.	923-929
Boleslav I.	929-967
Boleslav II.	967-999
Boleslav III.	999-1003
Boleslav Chrabrý Pol.	1003-1004

Jaromír	1004-1012
Oldřich	1012-1034
Břetislav	1034-1055
Spytihněv II.	1055-1061
Vratislav II.	1061-1092
Břetislav II	1092-1100
Bořivoj II.	1100-1107
Svatopluk	1107-1109
Vladislav I.	1109-1117
Bořivoj	1117-1120
Vladislav I.	1120-1125
Soběslav I.	1125-1140
Vladislav II.	1140-1173
Soběslav II.	1173-1179
Bedřich	1179-1189
Konrád Ota	1189-1192
Přemysl I.	1192-1193
Vladislav III.	1193-1197
Přemysl I.	1197-1230
Václav I.	1230-1253
Přemysl II.	1253-1278
Václav II.	1278-1305
Václav III.	1305-1306

Rudolf Habsburkovec	1306-1307
Jindřich Korutanský	1307-1310

Lucemburkové 1310-1437.

Jan	1310-1346
Karel I.	1346-1378
Václav IV.	1378-1419
Války obč. (husit.)	1419-1436
Zikmund	1436-1437

Albrecht Habsburg	1437-1439
Ladislav Pohrobek	1439-1457

Jiří Poděbradský	1458-1471
----------------------------	-----------

Jagaillovcí 1471-1526.

Vladislav	1471-1516
Ludvík	1516-1526

Habsburkové 1526-1918.

Ferdinand I.	1526-1564
Maxmilián II.	1564-1576
Rudolf II.	1576-1612
Matyáš	1612-1619
Ferdinand II.	1619-1637
Ferdinand III.	1637-1657
Leopold I.	1657-1705
Josef I.	1705-1711
Karel VI.	1711-1740
Marie Teresie	1740-1780
Josef II.	1780-1790
Leopold II.	1790-1792
František I.	1792-1835
Ferdinand V.	1835-1848
František Josef	1848-1916
Karel Poslední	1916-1918

Republika Československá.

President: T. G. Masaryk.

UHRY.

Gejsa	972-997
-----------------	---------

Štěpán sv.	997-1038
Petr I.	1038-1041
Samuel Alba	1041-1044
Petr I.	1044-1046
Ondřej I.	1046-1060
Bela I.	1060-1063
Vladislav sv.	1063-1095
Koloman	1095-1114
Štěpán II.	1114-1131
Bela II. Slepý	1131-1141
Gejsa II.	1141-1161
Štěpán III. a IV.	1161-1173
Bela III.	1173-1196
Emerich	1196-1204
Ladislav III.	1204-1205
Ondřej II.	1205-1235
Bela IV.	1235-1270
Štěpán V.	1270-1272
Ladislav IV.	1272-1290
Ondřej III.	1290-1301

Anjouovci 1301-1382.

Karel Robert	1301-1342
Ludvík I., Veliký	1342-1382

Zikmund Lucemburský	1382-1437
Albrecht Habsb.	1437-1439
Ladislav Pohrobek	1439-1457
Matyáš Corvinus	1457-1490

Jagaillovci 1490-1526.

Vladislav	1490-1516
---------------------	-----------

Ludvík II. 1516-1526
Od r. 1526-1918 Unie Habsbur.

VÉVODOVÉ SEDMIHRADŠTÍ.

Jan Zápolský	1526-1540
Jan Zikmund	1540-1571
Štěpán Báthory	1571-1575
Krištof Báthory	1575-1581
Zikmund Báthory	1581-1601
Štěpán Bočkaj	1604-1606
Zikmund Rakoczi	1606-1608
Gabriel Báthory	1608-1613
Bethlen Gabor	1613-1629
Jiří Rakoczi I.	1629-1648
Jiří Rakoczi II.	1648-1660
Jan Kemenyi	1660-1662
Michal Apaffy	1662-1689
Emerich Tököly	1689-1691

Od míru karlovického r. 1699 jsou Sedmihrady součástíou císařských Uher.

VÝZNAČNĚJŠÍ PANOVNÍCI CHORVATSKA.

Zakladatelem pozdějšího knížectví chorvatského byl Borna v r. 818-821, dux Dalmatiae et Liburniae.

Borna	818-821
Domagoj	865-875
Zdeslav	878-879
Branimír	879-892

Mutimír	892-900
Tomislav, král	914-928
Držislav, král	970-1000
Petr Kresimír	1059-1073
Demetr Zvonimír	1076-1088
Štěpán II. Zbožný	1088-1090
Panství králů uherských	1091-1526

ZEMĚ ALPSKÉ.

V krajinách východních Alp vznikly jako pohraniční hrabství — marky: Plaga Orientalis (Ostarriki — Oesterreich), Carantania (sev. Štýrsko, jižní — Korutany), Carniola (Kraňsko), Friaul, Istrie.

Alpské země trvale připadly Habsburkům r. 1282 (do r. 1918) jako dědičná domácí země dynastie.

1. Babenberkové v Rakousích 976-1246.

Leopold I.	976-994
Jindřich I.	994-1018
Adalbert I.	1018-1056
Arnošt I.	1056-1075
Leopold II.	1075-1096
Leopold III.	1096-1136
Leopold IV.	1136-1141
Jindřich II. Jasomirgott	1141-1177
Leopold V.	1177-1194
Bedřich I.	1194-1198
Leopold VI.	1198-1230
Bedřich II. Bojovný	1230-1246

2. Markrabí ve Štýrsku.

Otakar I.	v 2. pol. 10. st.
Otakar II.	991-1038
Otakar III.	1038-1092
Otakar IV.	1092-1122
Leopold	1122-1129
Otakar V.	1129-1164
Otakar VI.	1164-1192

3. Vévodové v Korutanech.

Borut	748-750
Karat	750-753
Chotimír	753-769
Vladuch	769-788
Panství franské	788-976
Jindřich I. vév.	976-978
Otto z Wormsfeldu	978-982
Jindřich I. (po druhé)	982-989
Jindřich II.	989-995
Otto z W. (po druhé)	995-1004
Konrád I. z W.	1004-1011
Adalbert z Eppensteina	1011-1035
Konrád II. z W.	1035-1039
Bezvládí, spory	1039-1047
Welf z Altorfu	1047-1055
Konrád III.	1056-1061
Berthold Zährinský	1061-1077
Lintold	1077-1090
Jindřich Istrijský	1090-1122
Jindřich IV. Sponheimský	1122-1124
Engelbert	»	1124-1134
Oldřich I.	»	1134-1144

Jindřich V.	»	. . .	1144-1161
Heřman	»	. . .	1161-1181
Oldřich II.	»	. . .	1181-1202
Bernard	»	. . .	1202-1256
Oldřich III.	»	. . .	1256-1269
Přemysl II., král český	1269-1276
Rudolf Habsb.	1276-1286
Menhart Tyr. a Gorický	1286-1295
Jindřich Tyr. a Korut.	1295-1335

4. Hrabata Celjští:

Jindřich I. ze Sunneku	1262-1312
Bedřich I. hrabě Celjský	1312-1359
Heřman I.	1359-1385
Heřman II.	1385-1434
Bedřich II.	1434-1454
Oldřich III.	1454-1456

5. Panovníci v Tyrolsku.

Koncem 12. stol. většina hrabství biskupů tridentských byla v rukou velmožů, kteří se podle jednoho z četných hradů svých v Meranu nazývali hrabaty z Tyrolu, větší část území brixenského měli hrabata z Andechan, malou část hrabata Eppanští. Zemi sjednotil Albert v pol. 13. století.

Menhart Gorický	1253-1258
Menhart II.	1258-1295
Jindřich Korut.	1295-1335
Markéta Maultasch	1335-1363
Menhart III.	1363

6. S Rakousy bylo spojeno:

Štyrsko r. 1192 (Otakar VI.).
Korutansko r. 1335. (Jindřich).
Tyrolsko r. 1363 (Menhard V.).
Celjsko r. 1456 (Oldřich III.).

RUSKO.

Rurikovci 862-1598.

Rurik	862-879
Oleg	879-913
Igor	913-945
Svatoslav	945-972
Vladimír I. Veliký	972-1015
Jaroslav	1015-1054
Veliké rozdrobení říše	1054-1113
Vladimír II. Monomach	1113-1125
Mstislav	1125-1132
Vševolod II.	1139-1146
Ondřej Bogoljubský	1169-1174
Vševolod III.	1176-1212
Jaroslav II.	1238-1246
Alexander I.	1252-1263
Jiří Moskevský	1319-1325
Alexander II.	1325-1327
Ivan I. Kalita	1327-1340
Symeon I.	1340-1353
Ivan II.	1353-1359
Dimitrij IV. Donský	1362-1389
Vasilij II.	1389-1425

Vasilij III.	1425-1462
Ivan III.	1462-1505
Vasilij IV.	1505-1533
Ivan IV. Hrozný	1533-1584
Feodor I.	1584-1598

Samozvanci 1598-1613.

Boris Godunov	1598-1605
Lžidimitrij I.	1605-1606
Vasilij Šujski	1606-1610
Lžidimitrij II. a III.	1610-1613

Romanovci 1613-1762.

Michal Feodorovič	1613-1645
Alexej	1645-1676
Feodor III.	1676-1682
Ivan I.	1682-1689
Petr I. Veliký	1689-1725
Kateřina I.	1725-1727
Petr II.	1727-1730
Anna Ivanovna	1730-1740
Ivan II.	1740-1741
Alžběta Petrovna	1741-1762
Petr III.	1762

Rod Holštýnsko-Gottorpský 1762-1918.

Kateřina II.	1762-1796
Pavel I.	1796-1801
Alexander I.	1801-1825
Mikuláš I.	1825-1855
Alexander II.	1855-1881

Alexander III.	1881-1894
Mikuláš II.	1894-1917

POLSKO.

Piastovci 840-1370.

Piast	ok. r. 850
Měšek I.	962-992
Boleslav I. Chrabrý	992-1025
Měšek II.	1025-1034
Kazimír I.	1034-1058
Boleslav II.	1058-1079
Vladislav I.	1079-1102
Boleslav III.	1102-1139
Vladislav II.	1139-1142
Boleslav IV.	1142-1173
Měšek III.	1173-1177
Kazimír II.	1177-1194
Lešek I.	1194-1202
Vladislav III.	1202-1206
Lešek I.	1206-1227
Boleslav V.	1227-1279
Lešek II.	1279-1288
Jindřich VI.	1288-1290
Přemyslav	1290-1296
Vladislav Lokietek	1296-1333
[Václav Český	1296-1299]
Kazimír II. Veliký	1333-1370

Anjouovci 1370-1382.

Ludvík Uherský	1370-1382
--------------------------	-----------

Jagaillovcí 1386-1572.

Vladislav II.	1386-1434
Vladislav III. (Varnenčik)	1434-1444
Kazimír IV.	1444-1492
Jan Albrecht	1492-1501
Alexander I.	1501-1506
Zikmund I.	1506-1548
Zikmund II.	1548-1572
<hr/>	
Jindřich Valois	1573-1574
Štěpán Báthory	1575-1586

Vasovci 1586-1668.

Zikmund III.	1586-1632
Vladislav IV.	1632-1648
Jan Kazimír	1648-1668

Králové volení 1669-1795.

Michal Višniowiecki	1669-1673
Jan Sobieski	1673-1696
August II. Saský	1696-1733
August III. Saský	1733-1763
Stanislav Poniatowski	1763-1795

SRBSKO.

Nemanjiči 1159-1367.

Štěpán Nemanja	1159-1195
Štěpán Prvověčaný	1195-1228

Radoslav	1228-1234
Vladislav	1234-1240
Uroš Slepý	1240-1272
Štěpán Dragutin	1272-1275
Štěpán Milutin	1275-1321
Štěpán Uroš I.	1321-1335
Štěpán Dušan Silný	1335-1356
Štěpán Uroš II.	1356-1367

Vukašin Mrnjavič	1367-1371
Lazar Grbljanovič	1372-1389

Despotové	1389-1459
---------------------	-----------

Proba Turecká	1459-1813
-------------------------	-----------

Srbsko osvobozené.

Jiří Karađordě	1804-1813
Miloš Obrenovič	1814-1839
Milán I. Obren.	1839
Michal Obren.	1839-1842
Alexander Karađ.	1842-1858
Miloš Obr. opět	1859-1860
Michal Obr. opět	1860-1868
Milan II. Obren.	1868-1889
Alexander Obrenovič	1889-1903
Petr Karađordě (zemř. 1921)	1903-1918
Alexander Kar.	od r. 1918

BULHARSKO.

1. Říše starobulharská: 679-1018.

Bulhaři usadili se trvale v území mezi Dunajem a Balkánem v 2. pol. 7. století. Z panovníků této doby jsou význační: kníže Tervel ok. r. 700, Kardam ok. r. 800, Krum, jeho nástupce, — značné válečné úspěchy proti Byzancii.

Mortagon	824-826
Malamir	826-852
Boris	852-890
Symeon	890-927*)
Petr	927-968
Boris II.	968-971
Samuel	977-1014
Gabriel Roman Radomir	1014-1015
Jan Vladislav	1015-1118

2. Panství byzantské: 1018-1186.

3. Říše Trnovská: 1186-1396.

Petr Asěn Jan I.	1186-1196
Kalojan	1196-1207
Boril	1207-1218
Jan Asěn II.	1218-1241
Kaliman	1241-1246
Michal Asěn	1246-1257
Konstantin	1257-1277

*) Symeon je prvním, historicky v datech zjištěným panovníkem starobulharským.

Ivajlo	1277-1279
Jan Asěň III.	1279-1280
Vlivy Tatarů a spory	1280-1295
Theodor Svetoslav	1295-1321
Jiří Terterij	1321-1323
Michal	1324-1330
Šišman	1330-1332
Jan Alexander	1332-1365
Jan Sracimir a Jan Šišman	1365-1396

4. Doba poroby turecké: 1396-1879.

5. Bulharsko osvobozené :

Alexander I. Battenberg	1879-1886
Ferdinand Koburg-Koháry	1886-1918
Boris	od r. 1918.

RUMUNSKO.

Stát utvořen byl usnesením konference pařížské 22. května 1859 pod názvem: Spojené knížectví Multan a Valachie.

Alexander Cusa	1859-1866
Karel I. Hohenzol.-Sigmarinský	1866-1916
Ferdinand	od r. 1916.

FRANCIE.

Pipin Krátký	752-768
Karel Veliký	768-814
Ludvík Pobožný	814-840

Karloveci 843-987.

Karel II. Holý	840-877
Ludvík II. Koktavý	877-879
Ludvík III.	879-882
Karloman	882-884
Karel III.	884-887
Odo Pařížský	887-898
Karel IV.	898-923
Rudolf Burgun.	923-936
Ludvík IV.	936-954
Lothar	954-986
Ludvík V. le Fainéant	986-987

Kapetovci 987-1328.

Hugo Capet	987-996
Robert	996-1031
Jindřich I.	1031-1060
Filip I.	1060-1108
Ludvík VI.	1108-1137
Ludvík VII.	1137-1180
Filip II. August	1180-1223
Ludvík VIII.	1223-1226
Ludvík IX. sv.	1226-1270
Filip III.	1270-1285
Filip IV. Sličný	1285-1314
Ludvík X.	1314-1316
Filip V.	1316-1322
Karel IV.	1322-1328

Rod Valois 1328-1498.

Filip VI.	1328-1350
-------------------	-----------

Jan II. le Bon	1350-1364
Karel V. le Sage	1364-1380
Karel VI.	1380-1422
Karel VII.	1422-1461
Ludvík XI.	1461-1483
Karel VIII.	1483-1498

Rod Orleanský, starší linie 1498-1589.

Ludvík XII.	1498-1515
František I.	1515-1547
Jindřich II.	1547-1559
František II.	1559-1560
Karel IX.	1560-1574
Jindřich III.	1574-1589

Bourbonové I. 1589-1792.

Jindřich IV.	1589-1610
Ludvík XIII. le Juste	1610-1643
Ludvík XIV. le Grand	1643-1715
Ludvík XV.	1715-1774
Ludvík XVI.	1774-1792

Republika I. 1792-1804.

Národní konvent	1792-1795
Direktorium	1795-1799
Konsulát Napol. Bon.	1799-1804

Císařství I. 1804-1814.

Napoleon Bonaparte	1804-1814
† 5. V. 1821.	

Bourbonové II. 1814-1830.

Ludvík	1814-1824
Karel X.	1824-1830

Rod Orleanský mladší linie 1830-1848.

Ludvík Filip	1830-1848
------------------------	-----------

Republika II. 1848-1852.

Presidentové: Lamartine
Cavaignac
Louis Napoleon.

Císařství II. 1852-1870.

Napoleon III.	1852-1870
-----------------------	-----------

Republika III. od r. 1870.

VELIKÁ BRITANNIE A IRSKO.

1. Anglosasové 800-975:

Egbert	asi 800-837
Ethelwolf	837-856
Ethelbald	860-866
Ethelbert	860-866
Ethelred	866-871
Alfred Veliký	871-900
Eduard I.	900-924
Athelstan	924-940
Edmund I.	940-946

Edred	946-955
Edwy	955-959
Edgar	959-975

2. Dánové a Anglosasové: 975-1066.

Eduard II. Mučen.	975-978
Ethelred II.	978-1016
Knut I. Veliký	1016-1036
Harald I.	1036-1040
Knut II.	1040-1042
Eduard III. Vyzn. Anglos.	1042-1066
Harald II.	1066

3. Rod Normandský: 1066-1154.

Vilém I.	1066-1087
Vilém II.	1087-1100
Jindřich I.	1100-1135
Štěpán z Blois	1135-1154

4. Rod Anjou (Plantagenet) 1154-1399.

Jindřich II.	1154-1189
Richard I. L. s.	1189-1199
Jan Bezzemek	1199-1216
Jindřich III.	1216-1272
Eduard I.	1272-1307
Eduard II.	1307-1327
Eduard III.	1327-1377
Richard II.	1377-1399

5. Rod Lancaster a York 1399-1485.

Jindřich IV.	1399-1413
----------------------	-----------

Jindřich V.	1413-1422
Jindřich VI.	1422-1461
Eduard IV.	1461-1483
Eduard V.	1483
Richard III.	1483-1485

6. Turdorovci 1485-1603.

Jindřich VII.	1485-1509
Jindřich VIII.	1509-1547
Eduard VI.	1547-1553
Marie Katol.	1553-1558
Alžběta	1558-1603

7. Stuartovci I. 1603-1649.

Jakub I.	1603-1625
Karel I.	1625-1649

8. Republika 1649-1660.

Oliwier Kromwel	1653-1658
Richard Kromwel	1658-1659

9. Stuartovci II. 1660-1714

Karel II.	1660-1685
Jakub II.	1685-1688
Vilém III. Oranž.	1688-1702
Anna Stuart.	1702-1714

10. Rod Hannoveruský.

Jiří I.	1714-1727
---------	-----------	-----------

Jiří II.	1727-1760
Jiří III.	1820-1830
Jiří IV.	1820-1830
Vilém IV.	1830-1837
Viktorie	1837-1901
Eduard VII.	1901-1910
Jiří V.	od r. 1910

BELGIE.

Vznikla revolučním odtržením o Nizozemí r. 1830 a uznána jako neodvislý stát na konferenci velmocí v Londýně r. 1831.

Leopold I. (r. sasko-koburský)	1830-1865
Leopold II. (r. sasko-koburský)	1865-1909
Albert (r. sasko-koburský)	od r. 1909

HOLLANDSKO.

Dnešní Hollandsko jako část Burgundska ocitá se vyměněním dom. panovníků Karlem Smělým r. 1477 pod panstvím Habsburků (sňatek Maxmiliána I. p. r. s Marií Burg.) a zůstává pod jejich vládou až do odboje za Filipa II.

Marie Burg. a Maxmilián	1477-1516
Karel I. šp. (císař V.)	1516-1556
Filip II.	1556-1581
Hollandsko republikou	1581-1794
Panství francouzské	1794-1813

Rod Oranja:

Vilém I.	1813-1840
Vilém II.	1840-1849
Vilém III.	1849-1890
Vilemína	od r. 1890

STÁTY SEVERSKÉ:

Dánsko, Norsko, Švédsko a Čuchonsko (Finsko).

Všechny tyto země spojeny v letech 1397-1523 unií Kalmárskou v jeden stát (unie personální).

I. DÁNSKO.

Gorm Starý	od r. 900
Harald Blaatand	936-985
Svend	985-1014
Harald III.	1014-1018
Knud angl.	1018-1035
Hardeknud angl.	1036-1042
Magnus nor.	1042-1047
Svend Estridsen	1047-1076
Harald IV. Hein	1076-1080
Knud III. Svatý	1080-1086
Olaf III.	1086-1095
Erik Ejegod	1095-1103

Niels (Mikuláš)	1105-1132
Erik II.	1132-1137
Občanské války	1137-1157
Valdemar I.	1157-1182
Knud VI.	1182-1202
Valdemar II. Vítězný	1202-1241
Erik IV. Plovpenning	1241-1250
Abel	1250-1252
Krištof I.	1252-1259
Erik V. Glipping	1259-1286
Erik VI. Menved	1286-1319
Krištof II.	1320-1332
[Valdemar III.	1326-1330]
Bezvládí	1332-1340
Valdemar IV. Atterdag	1340-1375
Markéta nor.	1375-1412
Erik VII. Pomořanský	1412-1439
Krištof III. Bavorský	1439-1448
Kristián I. Oldenburský	1448-1481
Jan	1481-1513
Kristián II.	1513-1523
Bedřich I. (dyn. šlesvikholšt.)	1523-1533
Kristián III.	1534-1559
Bedřich II.	1559-1588
Kristián IV.	1588-1648
Bedřich III.	1648-1670
Kristián V.	1670-1699
Bedřich IV.	1699-1730
Kristián VI.	1730-1746
Bedřich V.	1746-1766
Kristián VII.	1766-1808
Bedřich VI.	1808-1839
Kristián VIII.	1839-1848

Bedřich VII.	1848-1863
Kristián IX., Glücksb.-Sonderb.	1863-1906
Bedřich VIII. Glücksb.-Sonderb.	od r. 1906

II. NORSKO.

Harald Haarfagar	861-930
Hakon I.	930-950
Boje o trůn	950-1015
Olaf Digre	1015-1030
Knut Dánský	1030-1035
Magnus Dánský	1035-1047
Harald III.	1047-1066
Spory o trůn	1066-1177
Sverre	1177-1202
Ingo	1202-1217
Hakon Hakonson	1217-1263
Magnus Lagaböte	1263-1280
Erich	1280-1299
Hakon Halägg	1299-1319
Magnus Erikson	1319-1365
Hakon (spoluvládce)	1343-1380
Markéta Dánská	1380-1412
Spojení s Dánskem (u. k.)	1397-1814
Spojení se Švédskem	1814-1905
Od r. 1905 samostatné království - Hakon VII.	

III. ŠVÉDSKO.

Erich Sigurdovec	860-885
----------------------------	---------

Björn Starý	885-935
Olaf Skotkonung	993-1024
Jakob Anund	1024-1052
Edmund Gammala	1052-1056
Stenkil	1056-1066
Inge I.	1066-1100
Halstan	1100-1118
Inge II.	1118-1129
Sverker	1133-1155
Karel	1155-1163
Knut	1168-1195
Erich	1222-1250
Valdemar I.	1250-1275
Magnus Ladulas	1275-1290
Birger	1290-1318
Magnus Eriksson	1319-1365
Hakon	1365-1381
Albrecht II. Meklenburský	1381-1389
Markéta Dánská	1389-1412
Spojení s Dánskem a Norskem	1397-1523

Vasovci 1523-1654:

Gustav Vasa	1523-1560
Erich XIV.	1560-1568
Jan III.	1568-1592
Zikmund Pol.	1592-1604
Karel IX.	1604-1611
Gustav Adolf	1611-1632
Kristina	1632-1654

Rod Zweibrückenský 1654-1751:

Karel X.	1654-1660
------------------	-----------

Karel XI.	1660-1697
Karel XII.	1697-1718
Ulrika Eleonora	1718-1751

Rod Holštýn-Gottorpský 1751-1818:

Adolf Bedřich	1751-1771
Gustav III.	1771-1792
Gustav IV.	1792-1809
Karel XIII.	1809-1818
—		
Karel XIV. Bernadotte	1818-1844
Oskar I., jeho syn	1844-1859
Karel XV., jeho syn	1859-1872
Oskar II. Bedřich, bratr Karlův	1872-1907
Gustav V.	od r. 1907

IV. Čuchonsko-Finsko.

Země podmaněna Švédskem ve 150letém boji ve st. 12.—13., zůstala pod jeho panstvím až do r. 1808, kdy zabrána Ruskem, částí jeho zůstalo Finsko do světové války a do veliké revoluce ruské, nyní je republikou (Suomen Tasavalta).

ŠPANĚLSKO.

Spojené království Španělské vzniklo sňatkem »katolických manželů« Isabelly Kastilské a Ferdinanda Aragonského.

Isabella a Ferdinand vládli do r. 1516. Jejich dcera Jana Šílená stala se manželkou Filipa I. Sličného, syna Maxmiliána I. a Marie Burgundské.

Habsburkové 1517-1700:

Karel I. (císař V.)	1517-1556
Filip II.	1556-1598
Filip III.	1598-1621
Filip IV.	1621-1665
Karel II.	1665-1700

Bourboni od r. 1700.

Filip V. Anjon	1700-1746
Ferdinand III.	1746-1759
Karel III.	1759-1788
Karel IV.	1788-1808
Josef Bonaparte	1808-1813
Ferdinand IV.	1814-1833
Isabella II.	1833-1868
[Karel V.	1833-1845]
Regentství Serranovo	1869-1871
Amadeus Savojský	1871-1873
Republika	1873-1875
[Don Karlos	1869-1876]
Alfons XII.	1875-1885
Alfons XIII.	od r. 1885

PORTUGALSKO.

Rod Burgundský 1095-1383.

Jindřich	1095-1112
Alfons I.	1112-1185
Sancho I.	1185-1211
Alfons II.	1211-1223
Sancho II.	1223-1245
Alfons III.	1245-1279
Dionysos	1279-1325
Alfons IV.	1325-1357
Petr I.	1357-1367
Ferdinand I.	1367-1382

Nepravá linie burgundská 1385-1580.

Jan I. Veliký	1385-1433
Eduard	1433-1438
Alfons V.	1438-1481
Jan II.	1481-1495
Emanuel Veliký	1495-1521
Jan III.	1521-1557
Šebastian	1557-1578
Jindřich	1578-1580

Rod Habsburský-Španělský

Filip II.—IV.	1580-1640
-----------------------	-----------

Rod Braganza.

Jan IV.	1641-1656
Alfons VI.	1656-1683

Petr II.	1683-1706
Jan V.	1706-1750
Josef Emanuel	1750-1777
Maria (Petr)	1777-1792
Jan VI.	1792-1826
Donna Maria II.	1826-1853
Petr V.	1853-1861
Ludvík	1861-1889
Karel I.	1889-1908
Manuel II.	1908-1910

Od r. 1910 jest Portugalsko republikou.

TURECKO.

Osman	1288-1326
Orchan	1326-1359
Murad I.	1359-1389
Bajazid I.	1389-1402
Soliman I.	1402-1410
Musa	1410-1413
Mohamed I.	1413-1421
Murad II.	1421-1451
Mohamed II.	1451-1481
Bajazid II.	1481-1512
Selim I.	1512-1520
Soliman II.	1520-1566
Selim II.	1566-1574
Murad III.	1574-1595
Mohamed III.	1595-1603
Achmet I.	1603-1617
Osman II.	1617-1622

Mustafa I.	1622-1623
Murad IV.	1623-1640
Ibrahim	1640-1648
Mohamed IV.	1648-1687
Soliman III.	1687-1691
Achmed II.	1691-1695
Mustafa II.	1695-1702
Achmet III.	1702-1730
Mohamed V.	1730-1754
Osman III.	1754-1757
Mustafa III.	1757-1774
Abdul Hamid I.	1774-1789
Selim III.	1789-1807
Mustafa IV.	1807-1808
Mahmud	1808-1839
Abdul Medžid	1839-1961
Abdul Aziz	1861-1876
Murad V.	1876
Abdul Hamid II.	1876-1909
Mohamed V.	1909-1920
Republika od války světové.	

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ZAKLADATELÉ NÁBO- ŽENSKÝCH NAUK.

Vedle primitivních náboženských nauk polytheistických vidíme již i ve starém věku četné nauky monotheistické: mojžišská (Mojžiš v 16. st. př. Kr.), křesťanství, buddhismus (Buddha v 6. st. př. Kr), učení Konfuciovo (v 6. st. př. Kr.) a Zoroastrovo (= Zorathustra

v 7. st. př. Kr.), islám (Mohamed 569-632 po Kr.). Náboženské hnutí přítomnosti zřiká se představy boha osobitého a směřuje k pantheismu.

PŘEHLED NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH STÁTOPRÁVNÍCH A ÚSTAVNÍCH LISTIN:

1. Sumero-Babylonie:

Zákoník Hammurabiho ve 20. st. př. Kr.

2. Řecko-Athény:

Solonova ústava r. 594 př. Kr.

3. Antický Řím:

Leges duodecim tabularum r. 450 př. Kr.

4. Říše byzantská:

Corpus iuris civilis (Justinián I.

Vel.) v 6. st. po Kr.

5. Země české:

a) Zlatá bulla sicilská (Přemysl I.) r. 1212

b) Zemské zřízení Vladislavské r. 1500

c) Majestát a Porovnání (Rudolf II.) r. 1609

d) Obnovené zřízení zemské r. 1627-1628

e) Pragmatická sankce 1713

f) Admin. změny Marie Ter. a Jos.

II. ve 2. pol. 18. st.

g) Ústava Pillersdorfova z 25. dubna 1848.

- h) Ústavy v letech 1849—1861
- ch) Prosincová ústava (vyrovn.) . . . 1867
- i) Ústavní listina ČSR z 29. února r. 1920.

6. Země uherské:

- a) Zlatá bulla Ondřeje II. . . . r. 1222
doplněná r. 1231; jí byla veliká moc
šlechty uherské uzákoněna; byla stala
se základem uherských stavních svo-
bod (zvláště: právo branného odporu).
- b) Radní zákon Ondřeje III. . . . r. 1298
- c) Pacta conventa (Chorvatsko) . . . r. 1102
- d) Radní zákon (ústava zodp.) . . . r. 1507
- e) Usnesení sněmu v Prešpurku . . . r. 1687
- f) Pragmatická sankce r. 1713
- g) Ústavy v letech1848-1861
- h) Prosincová ústava (vyrovn.) . . . r. 1867

7. Anglie:

Magna charta libertatum r. 1215

8. Rusko:

- a) Russkaja Pravda (zák.) v 1. pol. 11. st.
- b) Súdebník z r. 1497, 1550, 1589.
- c) Uloženie (sněmovní zákonník) r. 1649
- d) Manifest ze 17. října r. 1905.

9. Polsko:

- a) Unie s Litvou (Lublín) . . . r. 1569
- b) Konstituce třetího května . . . r. 1791

BOJ O INVESTITURU: 1076—1122.

Jest článkem v dlouhém řetězu zápasu císařství a papežství ve středním věku, jest výslednicí reformního hnutí clugnyacenského. Začíná r. 1076 mez Jindřichem IV. a Řehořem VII., končí r. 1122 mezi Jindřichem V. a papežem Kalistem II. smlouvou, zvanou *konkordát vormský* (pactum Calixti), jenž zní: papež prohlásil: concedo elictiones episcoporum atque abatum Teutonici regni in Tua praesentia fieri, ex aliis vero partibus Regni consecratus infra sex menses regalia per sceptrum a Te recipiat.

PŘEHLED VÝPRAV KŘÍŽOVÝCH:

Výpravami křížovými jmenujeme útočný postup Evropy proti islamu; měly dalekosáhlé následky politické, zvláště však kulturní. Začaly sněmem v Clermontu 1095.

První výprava křížová 1096-1100
(zřízení král. Jerusalemského).

Druhá výprava křížová 1147-1149
(marné obléhání Damašku).

Třetí výprava křížová 1189-1193
(nejslavnější: Bedřich Barbarossa,
Filip II. August Richard Lví Srdce,
Leopold Babenberský).

Čtvrtá výprava křížová 1202-1204
(vyvrácena říše byzantská).

Pátá výprava křížová 1227-1229
(Bedřich II. ze slibu papeži).

- Šestá výprava křížová 1248-1254
 (výprava Ludvíka sv. franc. do Egypta).
 Sedmá výprava křížová 1270
 (výprava Ludvíka sv. do Tunisu).

R. 1291 vzdala se poslední posádka křesťanského vojska ve městě Akkonu v Palestině. Touto událostí ukončujeme výpravy křížové. Cíle svého, který si vytkly, nedosáhly; příčiny hlavní byly: přílišná vzdálenost, nedokonale prostředky vojenské i komunikační, nesvor-
 nost křížáků. Avšak dalekosáhlé byly následky kulturní: vzrostl počet i důležitost měst v záp. a střední Evropě, otevřela se nová odbytiště obchodu a průmyslu evropskému, poznány nové plodiny i výrobky, obohaceny vědy zeměpisné i přírodopisné, lékařství, matematika i filosofie, protivy náboženské se mírnily poznáním nauky i života jinověrců, posíleno bylo vědomí národní individuality. Neobyčejně však se povznesla moc a vážnost církve a stolice papežské.

Rozvoj moci rodu lucemburského kol r. 1400.

Jindřich VII. císař 1308-1313

Jan Lucemburský (1310 1346), manž. El. Přemyslovna.

Karel I. 1346—1378.			Jan Jindřich	
Václav IV. 1378—1419, král římský a český, dostal též Slezsko a většinu Lužice	Zikmund (v Č. 1436—1437) dostal Braniborsko a Uhry. ¹⁾	Jan do stal Zhořelecko.	Jošt Prokop Morava.	

¹⁾ Zikmund vládl v Uhrách jako manžel Marie, dcery Ludvíka z Anjou, krále uherského a polského; druhá dcera Hedwiga, provdána za Jagella, velkoknížete litevského.

OBJEVNÉ CESTY A JEJICH NÁSLEDKY.

Na konci středního věku projevují se intenzivní snahy evropských národů, aby se bezpečnou a krátkou cestou dostali do Indie; vedle Italů byli to hlavně:

- a) **Portugalci**, kteří hledali cestu do Indie obeplutím Afriky (Bartoloměj Diaz, Vasco de Gama).
- b) **Španělé**, kteří šli do Indie přímo na západ:

Christoforo Colombo objevil:

- na I. cestě: Watling, Kubu, Haiti.
- na II. cestě: Jamaiku a Malé Antilly.
- na III. cestě: Trinidad a ústí Orinoka.
- na IV. cestě: vých. břehy stř. Ameriky.

Petr Cabral (Port): Brazílii.

Amerigo Vespucci (popsal, dle něho jméno).

Vasco de Balboa: Tichý oceán.

Ferdinand Cortez: Mexiko a Kalifornii.

František Pizarro: Peru.

Diego de Almagro: Chile.

Ferdinand Magalhaes vykonal v letech 1519-1521 první cestu kolem světa.

Objevnými cestami velmi se rozšířily znalosti zeměpisné, národopisné i kulturní vůbec.

Neobyčejně byl povznesen světový obchod, jehož těžiště přeneseno z dosavadní Itálie (Janov, Benátky) na pol. Pyrenejský, později na celou západní Evropu. Ze zámořských krajín dováženo hlavně patero vzácných plodin, které dal Nový Svět: bavlna, kukuřice, chinová kůra, brambory a tabák. Evropa dala Americe: cukrovou třtinu, pšenici, ovoce, kávu a dobytek, zvláště koně.

Rozvoj panství Habsburků na počátku nového věku:

Moc rodu Habsburského byla sesílena v 15. a 16. stol. neobyčejně, a to výhodnými sňatky*). Rodovou državou byly země alpské, které r. 1282 císař Rudolf H. udělil v léno svým synům (jeden z následků pádu Přemysla II. na Moravském poli). K državě rodové získali Habsburkové sňatky: Burgundsko, Španělsko, vedlejší země španělské v Evropě (Pityusy, Baleáry, král. obojí Sicílie), objevené a získané kraje zámořské, země české a uherské. Panství Habsburků zabíralo krajiny, nad nimiž »slunce nezapadalo«.

R. 1521 rozštěpila se dynastie:

- a) větev starší — španělská,
- b) větev mladší — rakouská.

*) Bella gerant alii, tu felix, Austria, nube?

Rozvoj moci habsburské na poč. nového věku.

Bedřich III. Karel,
1439—1493, vév. burg. (1477)

Ferd. Arag.-Isabella Kast. Maxmilian I. Marie Burg.

Jana Šílená

Filip Šílený

Karel V.
1519—1556

Ferdinand I.
1526—1564
manželka Anna Jagel.,
dcera Vladislava Jagel.,
krále čes. a uherského.

Marie, manžel
Ludvík Moháčský (1526)
Jag., král český a
uherský.

VÁLKY O DĚDICTVÍ V 18. STOLETÍ.

V 18. stol. jsou pro politické dějiny Evropy rozhodujícím činitelem pro kulturní dějiny značně vlivnými války o dědictví:

1. **Válka o dědictví španělské** (starší linie Habsburků): 1700—1713—1714: Francie, Bavorsko, František Rákoczi, Filip z Anjou — Leopold I., Prusko, Hollandsko, Anglie, Portugalsko. **Mír** v Utrechtě 1713 a Rastattě 1714 (císař): obnovena rovnováha evropských mocností a zmařen pokus Ludvíka XIV. o pol. hegemonii v Evropě.

2. **Válka o dědictví polské**: 1733-1735; zápas Augusta III. Saského (císař a Rusko) a Stanislava Leszczyňského (Francie) — končí úmluvami vídeň. k prospěchu Augusta III.

3. **Války o dědictví habsburské**: 1740-1763:
a) *První válka slezská 1740-1742*, zápas s Bedřichem II. Prus., mír vratislavský: ztráta dvou třetin Slezska.

b) *Druhá válka slezská 1744-1745*: obnoveny zápas o Slezsko, souvisí se současnou válkou s Francií a Bavorskem — mír drážďanský: potvrzení míru vratislavského.

c) *Vlastní válka o dědictví 1741-1748*: Marie Terezie spoj. s Anglií — Francie a Bavorsko, mír v Cáchách: ztracena Parma, Piacenza, Guastalla, všeobecně uznáno dědické právo Marie Terezie.

d) *Třetí válka slezská (sedmiletá): 1756-1763*. Marie Terezie spoj. s Francií (Václav hr. Kounic), Saskem, Ruskem, Švédskem — Prusko a Anglie, změna nastoupením Petra III. v Prusku: mír v Hubertsburce u Lipska: status quo udržen. Současně v Paříži mír Anglie a Francie — změny koloniální (vzrůst kol. angl. naprosté kolon. zeslabení Francie).

4. Válka o dědictví bavorské: 1777-1779. mír v Těšíně: Rakousko získalo Innskou čtvrť. Spojením Püttenska, Travenska (Přemysl II.-Bela!), Innského a Hausruckého čtvrtě vznikly Horní Rakousy (1848).

Války s velikou revolucí francouzskou a s Napoleonem I.

A. Veliká revoluce francouzská:

1. Shromáždění ústavodárné 1789-1791
2. Shromáždění zákonodárné 1791-1792
3. Národní konvent 1792-1795
4. Direktorium 1795-1799
5. Výprava Bonapartova do Egypta 1798

6. Státní převrat a konsulát . . . 1799-1804
 7. Císařství Napoleonovo . . . 1804-1914

B. Války koaliční:

1. Císař, Anglie, Hollandsko, Španělsko, Prusko, státy němec. a italské: 1793-1797, mír v Campo Formio, (Prusko v Basi-leji 1795).
2. Císař, Prusko, Anglie 1799-1801
mír v Luneville 1801, v Amiensu (Anglie) 1802.
3. Císař, Rusko, Anglie, Dánsko, Švédsko 1805
bitva u Slavkova 2. pros., mír v Prešpurku.
4. Pokoření Pruska (mír v Tylži) 1806-1807
Dekret berlínský v listop. 1806 — konti-nentální system.
5. Válka s Rakouskem 1809
(mír vídeňský).
6. Guerilla španělská 1808-1811
7. Výprava Napoleonova na Rus 1812
8. Bitva u Lipska: 16. a 18. října 1813.
9. Vyhnanství Napoleonovo na Elbě, mír v Paříži r. 1814.
10. Návrat Napol. do Francie, porážka u Waterloo 18. června 1815 a kongress vídeňský — úrovnání rozvířených poměrů evropských.

Pozn : Císař František přijal 11. srpna 1804 titul císaře rakouského, tuše brzkou ztrátu hodnosti císařsko-německého (1806), přenesl na Dědičné země znak dvojhlavého orla — dotud znak Říše a Ruska — jež oba se považovali za dědice Byzance a Říma.

Kongresy a světové konference v době nejnovější.

1. Kongres vídeňský . . . 1814-1815
2. » opavský . . . 1820
3. » lublaňský . . . 1821
4. » veronský . . . 1822
5. Konference londýnská . 1831
6. Kongres berlínský . . . 1878
7. Konference berlínské . 1884
8. » versailská¹⁾ . 1919 (28. června)
9. » st.-germainská²⁾ 1919 (10. září)
10. » trianonská³⁾ . 1920 (4. června)
11. » sèvreská⁴⁾ . 1920 (10. srpna)
12. » rapallská⁵⁾ . 1920 (12. listop.)
13. » janovská . . . 1921-22
14. » v Lausanne . 1922-23
15. » londýnská . . . 1923-24
16. » v Locarnu . . . 1925.

¹⁾ Dohoda — Německo. ²⁾ Dohoda — Rakousko.
³⁾ Dohoda — Maďarsko. ⁴⁾ Dohoda — Turecko.
⁵⁾ Hranice Italie a Jugoslavie.

OBSAH :

	Str.
Důležitější vladaři staroantičtí	5
Egypt	5
Sumero-Babylonie	6
Assyrie	6
Chaldeo-Babylonie	7
Israelité	7
Medie	7
Lydie	7
Persie	8
Význačnější události a mužové antického Řecka	9
Rozdělení dějin Řecka	11
Důležitější mužové a události ant. Říma	12
Řím a Itálie	14
Říše Byzantská	33
Císařové římsko-němečtí	36
Markrabství Braniborské	39
Braniborsko a Prusko	40
Sasko	41
Bavorsko	42
Země české	43
» uherské	45
» alpské	48
Rusko	51

Polsko	53
Srbsko	54
Bulharsko	56
Rumunsko	57
Francie	57
Veliká Britannie a Irsko	60
Belgie	63
Hollandsko	63
Státy severské	64
Španělsko	68
Portugalsko	70
Turecko	71

Přehledné a pomocné tabulky:

	Str.
1. Nejdůležitější zakladatelé nřboženských nauk .	72
2. Přehled nejdůl. státopráv. a ústav. listin . .	73
3. Boj o investituru	75
4. Přehled výprav křížových	75
5. Rozvoj moci lucemb. kol r. 1400	76
6. Objevné cesty a jejich následky	77
7. Rozvoj panství Habsb. na poč. nov. věku . . .	78
8. Války o dědictví v 18. stol.	79
9. Války s vel. rev. franc. a Napoleonem I. . . .	80
10. Kongressy a světové konfer. v době nejnovější	82
